

Parlamentul
Republicii Moldova

CGJ-07 nr. 651
17 noiembrie 2022

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative
(nr. 381 din 17.10.2022)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-menționat, conform prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și comunică următoarele.

I. Observații generale

1. Inițiativa legislativă este înaintată de către un grup de deputați în Parlament, în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

Prin proiectul dat se propune modificarea Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală și Legii nr. 136/2016 privind statutul municipiului Chișinău. Conform notei informative „scopul proiectului este de a pune în valoare resursele existente ale statului într-un mod eficient și sustenabil, prin creșterea transparenței activităților de ordin local, raional și municipal și prin responsabilizarea aleșilor locali față de cetățeni, cu utilizarea sistemului electronic de înregistrare a prezenței la ședințe și a modalității de vot a aleșilor locali”. Astfel, se propune completarea actelor normative menționate supra cu o normă prin care să fie stabilit că deciziile consiliul local/municipal pot fi adoptate prin vot secret, vot nominal sau prin „vot electronic”.

Conform legislație în vigoare votul este o modalitatea prin care se exprimă o opinie fie în legătură cu alegerea reprezentanților în organele de conducere; fie o opinie exprimată vis a vis de o propunere sau o hotărâre/decizie; etc. Modul prin care este exprimat votul poate fi divizat în: votul deschis care se exprimă fie prin ridicarea de mâini, prin apel nominal sau prin mijloace electronice și votul secret care poate fi exprimat prin mijloace electronice sau prin buletine de vot. Prin urmare, remarcăm că scopul prezentei inițiative este instituirea unei noi modalități de exercitare a dreptului de vot în procesul de adoptarea a deciziilor de către consiliile locale, și anume, - „**votul prin mijloace electronice**”.

Atragem atenția autorilor asupra faptului că, introducerea în legislație a unei astfel de modalități de votare fără o acoperire normativă detaliată și

transparentă, va purta doar un caracter declarativ și poate atrage interpretări eronate și sau/abuzive. Reținem Legea nr. 457/2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind constituirea și funcționarea consiliilor locale și raionale care reglementează procedura de vot în cuprinsul pct. 44-49. Considerăm judicioasă completarea Capitolului IV al prezentei legi cu reglementările ce vizează votul prin mijloace electronice (a se vedea art. 89 și 89¹ din Regulamentul Parlamentului).

Ținem să menționăm că, în nota informativă adițională prezentului proiect, la fundamentarea economico-financiară, este prevăzut că „implementarea normelor propuse nu necesită cheltuieli financiare legate de asigurarea procesului de vot electronic. În cazul în care o autoritate publică locală o să decidă asupra necesității implementării sistemului de vot electronic, vor aloca bani din bugetul local”. Astfel, autorii singuri se contrazic în ceea ce privește aspectul financiar al prezentei inițiative.

Remarcăm că, în procesul de implementare a noilor tehnologii de votare este necesar de atras atenția la așa aspecte precum: testarea, pilotarea, procesul transparent și responsabil de achiziții publice, instruirea funcționarilor responsabili de administrarea/realizarea procesului de vot, precum și mecanisme cuprinzătoare pentru screening-ul și protecția securității cibernetice și auditarea și certificarea sistemelor.

Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art.66 din Constituție.

2. Referitor la procedura de înaintare spre examinare în Parlament, atenționăm că:

- conform art. 35 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru proiectele actelor normative elaborate de deputații în Parlament (remarcăm lipsa acesteia la proiectul dat);

- potrivit art. 47 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului, la proiectul de act legislativ se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate, precum și rezultatele consultărilor publice. Remarcăm că, în conținutul notei informative autorii fac trimiteri la astfel de discuții/consultări, însă, la proiectul prezentat nu sunt anexate careva acte/concluzii care ar proba că astfel de audieri au avut loc;

- conform art. 58 din Regulamentul Parlamentului proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se remit Guvernului spre avizare. Necesitatea avizării proiectului de către Guvern reiese și din faptul că realizarea acestuia (în cazul acceptării lui) va atrage cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat, iar conform art. 131 alin. (4) din Constituție orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern.

3. La art. 4 pct. 6 Carta Europeană a Autonomiei Locale (ratificată de către Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1253/1997) este prevăzut că, colectivitățile locale trebuie să fie consultate, pe cât posibil, în

timp util și de o manieră apropiată în cursul procesului de planificare și de luare a deciziei pentru toate chestiunile care le privesc direct.

Art. 109 alin. (1) din Constituție stabilește principiile de bază ale formării și funcționării administrației publice locale în unitățile administrativ-teritoriale, și anume: principiul autonomiei locale, al descentralizării serviciilor publice, al eligibilității autorităților administrației publice locale și al consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Alin. (2) al articolului menționat mai sus prevede că autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

Cadrul general de reglementare a descentralizării administrative pe baza principiilor de repartizare a competențelor între autoritățile publice a fost stabilit prin Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, care determină obligativitatea consultării autorităților administrației publice locale în procesul de elaborare, adoptare sau modificare a legilor sau altor acte normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale.

Tot aici remarcăm prevederile art. 6 „Raporturile dintre autoritățile administrației publice” din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală unde la alin. (5) este statuat că, „*autoritățile administrației publice centrale consultă asociațiile reprezentative ale autorităților administrației publice locale în problemele ce țin de administrația publică locală*”.

Prin urmare, în temeiul prevederilor art. 109 din Constituția Republicii Moldova, art. 3, art. 4 pct. 6 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, art. 6 alin. (5) din Legea nr. 436/2006 și art. 8 alin. (1) din Legea nr. 435/2006, observăm necesitatea consultării autorităților administrației publice locale, precum și a asociației reprezentative ale autorităților administrației publice locale - Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) pe marginea subiectului abordat prin prezentul proiect de lege.

II. Observații de ordin tehnico-juridic.

1. În **titlul** proiectului cuvântul „*legislative*” se va substitui prin cuvântul „*normative*”.

2. Prevederile textelor introductive de la **art. I și II** din proiect necesită a fi ajustate rigorilor prevăzute de art. 63 alin. (3) din Legea nr. 100/2017.

3. Conform art. 47 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 în dispozițiile finale se includ reglementările privind obligația autorităților responsabile de a executa actul normativ, de a întreprinde măsurile și de a realiza procedurile necesare executării. Ținând cont de obiectul de reglementare, scopul urmărit prin prezentul proiect, este cert că termenul de „3 zile” de la **art. III alin. (2)**, nici pe aproape nu acoperă perioada necesară pentru implementarea mecanismelor/procedeele tehnice și normative de implementare a „votul prin mijloace electronice”. Prin urmare, recomandăm substituirea termenului „*de 3 zile*” prin termenul „*de 3 luni*”, cel puțin.

3.1. În ceea ce privește realizarea sarcinii stabilite la **art. III alin. (2)** din proiect pentru autoritățile publice locale executive de a „*întreprinde măsurile necesare pentru implementarea prezentei legi, din contul bugetului*”

autorității administrației publice locale respective” menționăm că, implementarea proiectului necesită cheltuieli suplimentarea din bugetul local, fapt ce nu a fost prestabilit în bugetul pentru anul 2022. În contextul celor expuse, ținând cont de prevederile Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, recomandăm revizuirea conținutului **art. III** și expunerea acestuia într-o redacție nouă.

Recomandăm autorilor revizuirea oportunității promovării proiectului de lege *nr. 381 din 17.10.2022* în redacția propusă și examinarea posibilității de a completa legile vizate în proiect cu norme prin care să fie reglementat detaliat „votul prin mijloace electronice”, după modelul art. 89 și 89¹ din Regulamentul Parlamentului.

Totodată, se impune necesitatea completării proiectului cu o normă prin care să prevadă modificarea Legii nr. 457/2003 astfel, în cât proiectul să conțină norme materiale și procedurale cât mai clare.

**Ion Creangă,
Șef Direcție**

*ex. Elena Geru
tel. 820-580*